

Тақризи

Рохбари илмӣ Эргашев Д.Д., доктори илмҳои кишоварзӣ ба диссертатсияи Бобозода Оятуллои Сафаралӣ дар мавзӯи «Омӯзиши муқоисавии сифатҳои маҳсулнокии мурғи марҷони сафеди қафаси синапахм ва популятсияҳои маҳаллӣ дар шароити ҷануби Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои кишоварзӣ аз рӯйи ихтисоси 06.02.10 - зоотехнияи хусусӣ, технология ва истеҳсоли маҳсулоти чорводорӣ.

Парандапарварӣ соҳаи тезрас ва сердармади чорводорӣ буда аҳолиро бо маҳсулоти парҳезӣ (тухму гӯшт) таъмин намуда дар яке аз ҳадафҳои асосии ҷумҳурӣ, амнияти озукавории кишвар сахм мегузорад. Инро ба назар гирифта, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба рушди соҳаи парандапарварӣ аҳамияти махсус медиҳад.

Мурғи марҷон манбаи асосии истеҳсоли гӯшти парҳезии паранда бо сифати баланд мебошад. Мувофиқи хусусиятҳои биологӣ ва иқтисодӣ он яке аз намудҳои назарраси парандаҳои равияи гӯштӣ мебошад. Мурғи марҷон дорои захираҳои зиёд мебошад, онҳо гӯшти парҳезӣ ва табобатӣ, бармади баланди маҳсулоти қисмҳои истеъмолшаванда барои ҳар як воҳиди вазни зинда доранд.

Кори диссертатсионии пешниҳодшуда оид ба омӯзиши сифатҳои маҳсулнокии мурғи марҷони зот ва популятсияҳои маҳаллӣ бо мақсади баланд бардоштани истеҳсоли гӯшт, сифати он ва зиёд шудани самаранокии соҳа равона карда шудааст.

Мақсади таҳқиқот омӯзиши муқоисавии хусусиятҳои маҳсулнокии мурғи марҷони сафеди қафаси синапахм ва популятсияҳои маҳаллӣ, муайян ва парвариш намудани онҳо барои истеҳсоли тухми инкубатсионӣ ва гӯшт дар шароити ҷануби Тоҷикистон мебошад.

Барои расидан ба ин мақсад, вазифаҳои зерин муқарар карда шуданд:

- омӯзиши маҳсулнокии мурғи марҷони популятсияҳои маҳаллӣ ва зоти сафеди қафаси синапахм;
- омӯзиши сарфи хӯрок барои вазнафзункунӣ ва истеҳсоли тухм;
- баҳодиҳии нишондиҳандаҳои миқдорӣ ва сифатии маҳсулнокии тухмию гӯштии мурғи марҷон ва омӯзиши хусусиятҳои рушди узвҳои дарунӣ;
- самаранокии иқтисодӣ

Аввалин маротиба дар шароити ҷануби Тоҷикистон парвариш ва маҳсулнокии мурғи марҷони популятсияҳои гуногун муайян карда шуд.

Аҳамияти амалии таҳқиқот барои муайян кардани захираҳои иловагӣ, баланд бардоштани истеҳсоли маҳсулоти мурғи марҷонпарварӣ бо иқтидори ирсии маҳсулнокии мурғи марҷон аз популятсияҳои гуногун

мебошад. Дар асоси натиҷаи таҳқиқот оид ба парвариши мурғи марҷони зоти сафеди қафаси синапахм ва популятсияҳои маҳаллӣ ба хоҷагидорон тавсияҳо аз тарафи унвончӯ пешниҳод карда шудааст.

Натиҷаи омӯзиши инкубатсияи тухмҳои мурғи марҷони зоти сафеди қафаси синапахм- и аз Россия ба ҷумҳурӣ воридкардашуда ва популятсияҳои маҳаллии ноҳияи Ёвон ва Данғара нишон дод, ки вазни тухми мурғи марҷони популятсияҳои маҳаллӣ нисбати зоти воридшуда 7-8% бо саҳеҳият кам мебошад, аммо дар бордоршавии тухмҳо ва баромади ҷӯчаҳои солим фарқияти бисёр мавҷуд нест.

Таҳлили натиҷаҳои таҳқиқоти муаллиф аз он далолат медиҳад, ки ҷавонаҳои мурғи марҷони популятсияи ноҳияи Ёвон дар давраи парвариш то 17 ҳафта солиммонии хуб ва назар ба дигар популятсияҳо бартарӣ доштанд.

Тавре, ки унвончӯй қайд намудааст вазни зиндаи ҷӯчаҳои мурғи марҷони сафеди қафаси синапахм дар синни якшабонарӯзагӣ 58,2г- ро ташкил дод, ки ин нисбат ба популятсияҳои маҳаллӣ бартарӣ дорад ва дар давраи таҷриба (аз 1 то 17 ҳафта) вазни ҷавонаҳои мурғи марҷони сафеди қафаси синапахм нисбат ба мурғони марҷони маҳаллӣ зиёд мебошад.

Муаллиф қайд менамояд, ки оид ба баҳодиҳии сифати гӯшт ва пиёба, ҳолҳои миёна дар пиёбаи мурғи марҷон онқадар фарқкунанда нест, аммо ин нишондод доир ба гӯшт дар мурғи марҷони сафеди қафаси синапахм нисбат ба парандаҳои маҳаллӣ зиёдтар дида мешавад.

Натиҷаи таҳқиқотҳои Бобозода Оятуллои Сафаралӣ аз он далолат медиҳанд, ки истемоли хӯрок ба 1 сар ҷавонаи мурғи марҷони зоти сафеди қафаси синапахм дар давраи парвариш то 17 ҳафта 16,6 кг-ро ташкил намуд, ки нисбати популятсияи маҳаллии Ёвон ва Данғара зиёд мебошад. Аммо бо сабаби бештар будани вазни онҳо дар охири давраи парвариш, сарфи хӯрок ба 1 кг вазнафзункунӣ нисбат ба ҷавонаҳои маҳаллӣ кам буд.

Аз мушоҳидаҳои муаллиф муайян гардид, ки дар давраи маҳсулноки аз ҳама зиёд ба 1 сар дар як шабонарӯз мурғи марҷони сафеди қафаси синапахм хӯрок (230г) истеъмол намуд, ки ин нисбат ба популятсияҳои маҳаллии мурғи марҷон аз 2,2 то 5,2 % зиёд мебошад. Бо сабаби зиёд будани тухмнокии мурғи марҷони сафеди қафаси синапахм, сарфи хӯрок ба 10 дона тухм нисбат ба гурӯҳҳои мурғи марҷони маҳаллӣ 4,6-5,6% кам буд.

Маълум гардид, ки натиҷаҳои илмӣ таҳқиқоти гузаронидаи Бобозода Оятуллои Сафаралӣ дар санҷиши истехсолӣ пурра тасдиқ гардидааст.

Таҳлилҳо аз он далолат намуд, ки даромад аз фурӯши 1 сар мурғи марҷони зоти сафеди кафасаи синапахм 140,8 сомони ро ташкил медиҳад, ки ин нисбат ба популятсияи маҳаллӣ, мутаносибан 8,1 сомонӣ зиёд аст.

Ҷоидаи соф аз парвариши 1 сар мурғи марҷони зоти сафеди кафасаи синапахм 66,96 сомонӣ буд, ки дар муқоиса ба мурғи марҷони маҳаллӣ 4,5 сомонӣ зиёд аст ва аз ҷиҳати иқтисодӣ самаранок мебошад.

Натиҷаи таҳқиқот муайян намуд, ки даромаднокии (рентабельность) парвариши мурғи марҷони сафеди кафасаи синапахм (90,7%) нисбат ба популятсияи маҳаллии ноҳияи Ёвон 8,5% зиёд мебошад ва аз ҷиҳати иқтисодӣ ба мақсад мувофиқ аст.

Бо назардошти маълумотҳои дар боло зикргардида кори илмӣ Бобозода Оятуллои Сафаралӣ дар мавзӯи «Омӯзиши муқоисавии сифатҳои маҳсулнокии мурғи марҷони сафеди кафасаи синапахм ва популятсияҳои маҳаллӣ дар шароити ҷануби Тоҷикистон» аз рӯйи ихтисоси 06.02.10 - зоотехнияи хусусӣ, технология ва истеҳсоли маҳсулоти ҷорводорӣ барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзодии илмҳои кишоварзӣ ба талаботҳои пешниҳодгардидаи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пурра ҷавобгӯ буда, барои ғимоя пешниҳод карда мешавад.

Роҳбари илмӣ:
д.и.к

Нозири кадрҳо

Эргашев Д.Д.

Каримова М.